

Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення, 2017

УДК 349.2

**ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ**

Чорноус О. В.,

*доцент кафедри трудового
та господарського права
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, доцент*

Ми є свідками того, як в життя втілюється одна з наймасштабніших і важливих реформ в нашій країні. Важливим етапом реформування системи Міністерства внутрішніх справ України стало створення нової поліції та ухвалення Закону «Про Національну поліцію» 2 липня 2015 року. В основі даної реформи – перехід від каральної до сервісної функції діяльності правоохоронних органів.

Відповідно до прийнятого Закону Національна поліція – це окремий центральний орган виконавчої влади, створений і набраний з нових працівників. Керівника Національної поліції призначає на посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України за поданням прем'єр-міністра відповідно до пропозицій глави МВС. Він впливає лише на призначення заступників голови Національної поліції, але кандидатури на ці посади вибирає сам керівник Національної поліції.

Відповідно до Закону завданнями Національної поліції є забезпечення громадської безпеки та громадського порядку, охорона і захист прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидія злочинності, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або інших надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (поліцейські послуги).

У своїй діяльності Національна поліція України керується Конституцією України, міжнародними договорами України, Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами. Проте чинне законодавство, що регламентує діяльність Національної поліції, є недосконалим. Одночасно з новим Законом України «Про Національну поліцію» продовжує діяти Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ від 2006 року.

Дисципліна є найважливішим соціальним чинником, що має безпосередній вплив на життя суспільства та кожної людини. Від рівня

дисципліни значною мірою залежать успіхи в службовій діяльності, якість соціального обслуговування тощо. У юридичному сенсі дисципліна – це підпорядкування обов'язкам, що містяться у правових актах або в інших соціальних і технічних приписах.

В умовах морально-психологічного перевантаження, деградації моральних цінностей у суспільстві, постійного зростання рівня злочинності, політичного протистояння суттєву роль відіграє дисципліна особового складу служб і підрозділів поліції.

Удосконалення правового регулювання службової дисципліни та дисциплінарної відповідальності працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, є основою функціонування системи та Національної поліції як органу виконавчої влади в цілому і забезпечення стабільності в державі.

Сутність службової дисципліни, обов'язки працівників органів внутрішніх справ стосовно її додержання, види заохочень та дисциплінарних стягнень, порядок і права начальників щодо їх застосування, а також порядок оскарження дисциплінарних стягнень нині визначено Дисциплінарним статутом органів внутрішніх справ, затвердженим Законом України від 22 лютого 2006 р.

Неможливо побудувати новий орган, який сповідує європейські стандарти відносин з громадянами, якщо внутрішні правила взаємодії між поліцейськими та їх керівництвом залишаються радянськими. Розуміючи це, уряд за пропозицією Міністерства внутрішніх справ вніс на розгляд парламенту проект № 4670 Дисциплінарного статуту Національної поліції, який вже підтриманий в першому читанні і очікує свого ухвалення в цілому.

Службова дисципліна є одним із видів державної дисципліни, містить особливі форми зв'язків і відносин між керівниками та підлеглими, фахівцями різних служб і підрозділів, між підрозділами (відносини координації та субординації), а також способи діяльності керівників, підлеглих, засновані на правових і моральних вимогах і спрямовані на підтримання правопорядку як в поліції, так і в суспільстві в цілому.

Дисципліна – це сполучний ланцюг між законністю і правопорядком. Висока організація та дисципліна – важливий стабілізуючий фактор правопорядку. Керівництво МВС не тільки намагається забезпечити для поліцейських гідну оплату праці і соціальне забезпечення, але й пропонує запровадити в українському законодавстві невідому демократичному світу «презумпцію правоти поліцейських». Зважаючи на це можна було б очікувати, що в новому Дисциплінарному статуті поліції матиме місце розширення прав поліцейських і гарантій їх діяльності. Однак це абсолютно не так.

Так, суттєвим недоліком проекту Дисциплінарного статуту Національної поліції України є відсутність вичерпного переліку проступ-

ків, за вчинення яких поліцейських можуть притягнути до відповідальності, у тому числі звільнити зі служби.

Відсутність такої норми відкриває величезні можливості для зловживань з боку керівництва поліції по роботі з «небажаними» службовцями. Для порівняння: в інших законах, які останнім часом ухвалювалися парламентом, чітко і без жодних винятків перераховуються дисциплінарні проступки для всіх державних службовців, прокурорів і суддів. Адже згідно з п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституція України гарантує, що виключно законами встановлюються діяння, які є дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них. Поліцейські й надалі не розумітимуть, які їх порушення на службі будуть каратися, а які – заохочуватися.

Резюмуючи, можна зробити висновок, що з метою уникнення таких зловживань проект Дисциплінарного статуту Національної поліції України необхідно доопрацювати і закріпити необхідні положення та норми.